

Дзвоник

№66

Журнал для українських дітей Румунії
Місячник Союзу Українців Румунії. 4 рік видання, вересень, 2012 рік

Dzvonuk (Clopotel)

№ 66, 2012 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над *Dzvonukom* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Dzvonuk пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі ігри

Dzvonuk завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Павло ТИЧИНА

ОСІНЬ НА ЗЕМЛЮ ТИХЕНЬКО СПУСКАЄТЬСЯ...

Осінь на землю тихенько спускається,
В небі летить, наче птах.
Крилами-хмарами небо вкривається.
Пухом тумани із крил її падають,
Стеляться в вільних степах.
Літо зелене і радісне згадують.
Стріпує крилами осінь широкими,
Роси спадають у млі,
Ллються крізь неї дощами-потоками.
Літо веселе, співоче минається,
Спокій стає на землі...
Тиха, задумлива осінь спускається.

Олесь ЛУПІЙ

ОСІНЬ

Біжи до мене, дівчоро,
Дзвінка, срібногоса !
Весни я рідная сестра –
Багата, щедра осінь.

Мою сестру ви, малюки,
Безмірно полюбили
За ясне сонце, за квітки,
За гай співучий, милий.

Я також вас розвеселю,
Не дам засумувати.
Пісні веселі я люблю,
Люблю потанцювати.

На мене вітер налітав
І обливав дощами,
Страшними зливами лякав,
Та я зустрілась з вами.

Віддам гостинці вам свої,
Всі груші, дині, сливи.
Зі мною, дітоньки малі,
Ви будете щасливі.

Микола КОРСЮК

Диво грибної пори

XVII

Захеканий, украй знесилений, Петрусь добіг до могутнього дуба і враз зупинився. Розглянувся туди-сюди, але не вгледів ніякої криниці. І розчарувався.

– Отам вона, – вказала рукою Павутинка.

І дійсно, вона була там, геть в затінку дубових краків, ледь видима, бо всуціль була оточена буйною, ще зеленою папороттю. Її джерельна прожилка ледь пробивалася з-під каменя, не вигравала ключем, та копанка була повна свіжої води, хоч, мабуть, сюди давно ніхто не навідувався. Петрусь сів скраю криниці і довго ще споглядав спокійну гладінь. Наче й спрага кудись-то зразу ділась. І на нього знову наринали тихі сумні спогади. Колись вони із батьком теж гасили спрагу з такого ж джерела. Тільки тоді отака студениця була серед букового лісу, а через нього прудко проносився шумливий потік, що мав тут же свою нутрину. Та зараз спогади ці губилися в глибокій гущі мінливих тіней, а натомість прозирали невтішні будні, кожен день стелячись щемливим відчуттям осиротілості. Тільки материна ласка щоранкова зігриває сутінки його гадок.

– Що ж, перехотілося пити? – перервала Павутинка його невеселі розмисли.

– Та ні, але не треба отак згаряча. Можна легко простудитись. Батько колись так повчав.

– І це правда. Спочатку треба відійти трохи. Отоді й вода буде смачніша та ситна.

Петрусь підвівся й спроквола підійшов до краю криниці, далі став навколішки і нахилився до води, яка дихнула йому в обличчя своєю свіжою прохолодою. Мить завмер од її духмяності. Може, то папороть, порушена його рукою, хлюпнула гіркуватим подихом, забиваючи на хвилику йому дух. А чи, може, спогади? Терпкі, знадливі, спогадливі, та зовсім зимні, що лишень душу розбурхують.

– Не спіши, – озвалась зненацька Павутинка.

– Сходи до дуба, там повинно бути горнятко.

– Яке горнятко? – вихопилось у хлопця. – Сюди ніхто не ходить.

– Хіба нам знати? Піди подивися.

– Таж тут ніякого сліду не вгледити людського.

– Хіба я знаю? Ніколи тут не побувала. Оце вперше з тобою.

Петрусь зніяковів. Уже вкотре Павутинчині слова ошелешили його, розхитуючи дотеперішню довіру у випадковій появі її серед цієї грибної пори, повної несподіванок та випробувань, які геть замордовують його добрі на-

міри. І єдине, що підтримує його дух, – це надія назбирати й понести матері корзину осінніх грибів. І він знехотя побрів до дебелистого дуба. І яке здивування, яка несподіванка, який раптовий здвиг сколихнув боляче його зневірену душу, коли він, кинувши знеможений погляд на дуба, побачив на одній з його гілляк, що звисала низько над землею, глиняне горнятко. Од того здивування він завмер на хвилику, боячись підійти до нього. Його душу огорнуло дивне почуття недовіри. Заплющив очі, боячись того міражу. Аж доки не озвалась Павутинка.

– Хутчіш, парубче! Пити хочу!

– Та я вже, – ледь продихнув Петрусь, знімаючи з гілляки полив'яне горня, хоч у очах і далі світ туманився та коливався надокучливо. Отак і підніс його Павутинці, яка спокійно-преспокійно чекала на нього. А сам напиться наче забув. Аж доки не нагадала йому його супутниця.

– А пити перехотілося? – спитала вона.

– Та ні, пригублю й я, – і він зачерпнув горнятком свіжиці. Була холодна, аж зуби ламались і по його тілу пробігла стрімка дрож. Петрусь на мить завмер і, щоб відійти, хильнув ще раз із горнятка, а потім спокійно поніс його й почепив на дубовому крючку, відходячи спроквола душею. – Ну й холодна, аж язик затерпнув, – мовив до Павутинки. – Ходімо ж, бо дорозі, як бачу, кінець далеко.

– Не зовсім. Ти ж бачив братову садибу, то ж і дороги залишилось небагато.

– Воно нам лишень так здається. А насправді... – не доказав Петрусь.

– Встигнемо, синку, встигнемо. Не тривожся і не мордуй душу.

– Не мордую, але не переживати не можу.

– Причин вагомих для цього немає. Я теж уперше в цім краю, як і ти. Лишень що йду я в гостину, а ти по гриби. Тож різниці великої не бачу.

– Воно справді начебто так, та хтозна-що може в дорозі ще трапитись.

– Воно то так, але я впевнена, що все буде гаразд, бо як мовлять – вовків бояться – це не значить не ходити в ліс. А без несподіванок не обійдемось... – докинула Павутинка.

Петрусь осторопів на мить. Він не зміг збагнути, на що, до речі, натякає Павутинка, хоч достеменно знав, що їй усе відомо. Так ставалося й подосі. І він з тривожною нестихаючою пересторогою рушив за нею.

Людмила ДОРОШ

ЛІСОВИЙ МУЗИКАНТ

«Та що ж то за істота?» – думав маленький жучок-сонечко, дивлячись на якусь довгоногу зелену істоту, яка борсалася в густій траві. Підлетіти до неї не наважувався: у тієї були дивні довгі вусики, які неспокійно ворушилися, немов шукаючи наївну комашину, на зразок жучка-сонечка, щоб з'їсти. Тож він, сидючи на лісовій малині, продовжував і далі смакувати нею, але краєм ока поглядав на новачка. Незабаром тому вдалося піднятися на довгі зелені ноги, і вже сонечку стало важко розрізнити, де зелена трава, а де той дивний звір.

Коли той підняв угору свої довгі зелені крила, сонечко насторожилася, готове вже здійснитися і полетіти геть від небезпеки, але щось утримало його і незабаром з тієї густої трави почали лунати дивні і сумні звуки.

– Гей, зеленої диваче, ти хто? – насмілюся запитати сонечко.

Той підняв голову, розгублено почав дивитися довкола, шукаючи володаря голосу:

– Я – цвіркун, – тихо відповів, – я шукаю свою мама й тата, – продовжив ще тихіше, і малому сонечку здалося, що у того навіть затремтів голос від суму. Проте плачу на почулося – лише довгий, протяжний і сумний звук знову піднявся над травною, почав міцнішати і вже бринів над усією великою галявиною, яка ще купалася під променями сонечка, але вже готувалася до сутінок і сну.

Через деякий час той сумний спів зібрав на галявині і птахів, і комах та звірят – ніхто з них дотепер не бачив цвіркунів, тож усі з цікавістю його роздивлялися. Але новоприбульцю було не до них – він народився на цій галявині і коли вилупився із личинки – побачив, що він геть сам у цьому величезному світі, ні мами, ні тата біля нього не було. Йому стало так сумно, що він заграв, сподіваючись, що його почують батьки і знайдуть.

Лісові мешканці вже скоро так звикли із тими співами, які лунали цілісінький день і з кожним днем ставали все голоснішими і голоснішими.

Ось так минало тепле літечко. Цвіркун ріс, мужнів, поступово його сумні пісні почали веселішати і перетворювати на веселий за-спокійливий спів. Часто на галявині збира-

лися любителі того співу і, тихенько розсівшись хто де, насолоджувалися дивним концертом цвіркунової скрипки.

Цвіркун грав цілісінький день, а коли галявину обіймали сутінки і місяць з неба починав підморгувати йому, він відкладав свою скрипку і засинав міцним сном, щоб набратися сил для нового, повного співів дня.

Час минав, цвіркун звик жити в лісі, звик співати цілими днями і розважати своїх друзів, яких у нього стало так багато.

І ось одного ранку весь ліс зашумів: зник цвіркун! Уже й сонце піднялося над обрієм, а його все ще не було чути. Білка, стрибаючи з гілки на гілку, рознесла тривожну звістку по лісу, і ось вже майже всі його мешканці кинулися на розшуки цвіркуна. І маленьке сонечко, як могло, допомагало – воно зазірало у всілякі маленькі шпаринки, під листочки, у чашечки квітів, які вже почали заплющувати свої повіки, тому що сонечко вже хилилося до обрію.

– Стривайте, – осінило сонечка, – таж цвіркун ніколи не покидав своєї галявини. Пошукаймо його там! Або ще краще – покличмо його усі дружно!

Врешті-решт сонний цвіркун обізвався на клич свої друзів. А сталося те, що вночі на нього впало декілька великих пожовтілих листків клена, і цвіркун, прокинувшись по звичці вранці, подумав, що надворі ще ніч, і заснув далі.

Він виліз з-під жовтого листя і, захоплено озирнувшись довкола, вигукнув:

– Так ось яка вона, осінь! – і заграв ще піднесеніше, ніж дотепер.

А щоб більше не мати пригод з опалим листям, білочка запросила цвіркуна жити до себе. І поки надворі золота осінь фарбувала листя і танцювала разом з ним та вітром осінні вальси, цвіркун награвав їм своєю скрипкою веселі мелодії. Навіть коли майже все листя облетіло і вже й останні птахи подалися у вирій, він усе ще грав і грав, не спиняючись ні на хвилю. І лише коли стало вже зовсім холодно, він сховався разом з білкою в дупло, щоб пережити холодну зиму і навесні знову збирати до купи лісових мешканців і грати їм, скільки матиме сил, про сонце, дружбу і їхній гарний ліс.

Марія ПРОКОПЕЦЬ

Клопоті Осені-вигівниці

Взяла у руки пензель Осінь,
 Завагалась якусь мить,
 Потім неба ранню просинь
 В чорний колір – ну й чорнить!
 Вже нависли чорні хмари
 І куйовдяться вгорі.
 Схвилювались громодари,
 Вітер виє в димарі.
 В блискавках лютує небо:
 «Що ж це Осінь нависла
 Мене, синє, це ж бо треба,
 Очорнити так змогла?»
 А дощ – немов урвались хмари!
 То небо плаче вже три дні,
 Аж поки змило чорні фарби
 І заясніло знов вгорі.
 А Осінь? Осінь завстидалась,
 І в темнім лісі заховалась.
 Сама до себе промовля:
 «Більш малювать не буду я.
 Нехай ще далі Літо буде,
 Нехай теплу радіють люди,
 Збирають з поля врожаї, –
 Я ж краще спатиму в ці дні».
 То що надумала – зробила.
 Смерічка постіль постелила
 З маленьких гілочок: «Лягай, –
 Пустунку мило запросила, –
 Ще не твій час, відпочивай.
 А фарби й пензлики свої
 На гілках клена угорі
 Порозкладай, щоб не згубити...»
 Та де не взявсь вітер-гуляка,
 Отой нечемний лобуряка
 На гілку, бач, він захотів
 І жовту фарбу всю розлив.
 Радіє клен, бо ж в позолоті,
 А Осінь спить собі та й годі.
 Вже відлітати журавлі
 Зібралися в чужі краї,
 І кожен скинув з крил пір'їнку,
 Неначе срібну павутинку,
 На землю з сумом «Прощавай!
 Весною знову нас стрічай!»
 Земля всміхається в ці дні...
 А Осінь міцно спить собі.
 Вже на пеньках зросли опеньки,
 Стоять на ніжечках тоненьких,

Все вгору пнуться, виростають.
 «Де ж Осінь? – всі кругом питають.
 Чому у лісі все зелене?
 І тільки гордо стоять клени,
 Бо позолота нині в моді.
 Приходь же, Осене, ну годі
 Тобі ховатися від нас.
 То не барись – настав твій час!»
 Та звідкілясь прибігла білка,
 З розгону скочила на гілку.
 Тривожно гілка захрустіла
 І Осінь-сплюшку розбудила:
 «Ой, Сонце ледве пригріває,
 Холодний вітер повіває –
 Це ж вісник лютої Зими...
 Де пензлі? Фарби? Де вони?
 Взялася Осінь до роботи,
 Вже не шкодує позолоти,
 Спішить дерева фарбувати,
 Багрянцю сипле всім на шати,
 Працює пильно вже три дні:
 «Чи всіх позолотила? Ой, ще ні!»
 Смерека вгору підіймає
 Зелені віти, мов вітає.
 Старі ялини на горі
 Стоять задумливі, сумні.
 Під ними Мох ще зеленіє,
 Ну хто зарадить тут зуміє?
 І почались одні клопоту;
 Немає більше позолоти,
 Зламався пензлик, й накінець
 Розвіяв вітер багрянець.
 І Осінь в плач: «Ну що робити?
 Усім не можу догодити!»
 Смерічка мовила тихенько:
 «Усе гаразд, моє серденько.
 Скінчились фарби? Не біда!
 Дивись, довкіль яка краса!
 Та знай: кого фарбуєш ти –
 Зимі підвладні вже вони.
 Мороз заледве їх торкне
 І вся краса враз пропаде,
 Будуть оголені стояти,
 Впадуть на землю пишні шати.
 А ми залишимось, як є,
 Мороз красу нашу не вб'є.
 Ще схлипувала Осінь, а за мить
 Вже заспокоїлась. Погляньте, спить...»

Ірина МОЙСЕЙ

Казка про доброго дракона Звірка і Оленку-красуню

(Продовження з 64 числа)

Мара вихором влетіла в печеру і заверещала щодуху, аж стіни задзенчали:

– Іде! Іде! Ідеєєєєє!

– Хто їде, куди? – витріщився спантеличений від несподіванки Звірко.

– Хто, хто? Черговий жених, мабуть... – пробубніла баба Яга.

– Точно, точно, – вертілася дзигою Мара. – Красень на коні білому!.. Мора його там, на стежці, затримала, а я бігом повідомити, аби ви підготувались... Не переживайте, все встигнете, Мора його так легко не відпустить.

– А що нам готуватися... – без всякого ентузіазму сказав Звірко – Вийду, заричу разок, – на тому все й скінчиться.

– Хтозна, хтозна, – бурмотіла баба Яга. – Може, цей буде сміливіший, ніж попередні. А то перші два, як тебе побачили, то так п'ятами накивали, аж ліс зашумів. А третього, бідолаху, ледь відвіяли, думали, що все, помер зі страху. От часи настали. Не ті тепер витязі, як колись, – зітхнула стара і запропонувала: – Чуєш, Звірку, а може, ти не ричи так люто, як вийдеш з печери. Давай трішки полегше, а то ми так ніколи не знайдемо жениха...

Звірко з-під лоба глянув на неї і заперечив:

– Ні! Ніколи... Хочеш віддати Оленку першому стрічному? Тільки справжній витязь може одружитися з нею! Чула, стара? Справжній! І навіть якщо такий один в світі залишився, ми його знайдем.

– Добре, якщо один, а якщо жодного? Що тоді... – хотіла посперечатися баба Яга, але замовкла, прислухаючись.

В печеру закотилася слабка луна голосів. Один із них впізнали зразу – торохкотіння Мори не можна було сплутати з нічим. Інший же був чужий, незнайомий.

– Де Оленка? – спитав Звірко шепотом

так, наче «гість» уже стоїть на вході і може почути його.

– Пішла на галявину квіти збирати, – теж шепотом відповіла баба Яга.

Як не дивно, Мара теж замовкла, хоч встати на місці не могла і продовжувала метушитися по печері. Звірко вистеріг момент, коли вона пробігала поруч, спритно захопив її за барки, підніс вгору так, що мала кікімора опинилася перед його величезними очиськами, і зашепотів:

– Швидко біжи їм назустріч, вкажіть «гостю» дорогу до печери, а самі разом з Морою зникніть. Витязь має залишитися сам. Зрозуміла?

Мара швиденько закивала і, лиш торкнулась ногами землі, кулею вилетіла з печери.

За мить вже було чути, як Мора і Мара торохкотять дзвінким дуетом, а через кілька хвилин наступила мертва тиша.

Звірко напружився, стараючись набрати лютого вигляду, і коли з-перед печери долинув оклик: «Гей! Є тут хтось?», заричав так, що задрижала не лише гора, а й верхівки дерев тривожно схилились.

Задоволений собою, дракон пішов до виходу, аби глянути на результати залякувального маневру. Висунувшись із печери, дещо розгубився, побачивши юнака приємної зов-

нішності, який тримав за вуздечку білого коня, заспокійливо погладжуючи його по шиї, і, здається, не збирався ні тікати, ні втрачати свідомості. Звірко хотів заричати ще раз, але, зустрівшись поглядом з юнаком, зрозумів марність затії. В очах прибулого він не вгледів страху. А коли запримітив, як той оглядає його, наче прицінюючись, зважуючи свої можливості і плануючи наступні дії, Звірко ледь зумів вгамуватися, аби якимось жестом чи мімікою не видати свого задоволення. «Нарешті!» – радів він, вірячи, що наступний етап підтвердить його сподівання.

(Далі буде)

Інна ЗАІНЧКОВСЬКА

Віршована українська абетка

Аа

Айстра, абрикос, айва
Починаються на «А».
Айстра око всім милує,
Абрикос нам смак дарує,
Аромат дає айва.
Про здоров'я ці слова.

Гг

Гуркоче в небі грозовому грім.
Стрибають горобці, радіють люди.
Здоров'я буде в нас усіх міцним,
Якщо ми з гарним урожаєм будем.

Бб

Це – моя ба-бу-ся,
До якої притулюся.
Все бабуся зрозуміє,
Поцілує, пожаліє.
Бо бабуся – охорона,
Від хвороб всіх оборона

Гґ

Яка ніч – такий світанок.
Яка хата – такий ґанок.
Які ґазда і ґаздиня –
Отака й у них дитина.

Вв

Вода, вода, водиченька –
В глибокую криниченьку
З високої хмаринки,
Білої хустинки.

Дд

Дівчинка я – українка,
І зовуть мене Даринка.
А дідусь мій – козак,
В нього вуса – ось так!
Про здоров'я наше дбає,
Гартуватись закликає.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

ЗАЙЧИК ТА ІЖАЧОК

Вечоріло. Скупе осіннє сонечко крадькома ховалось за високими горбами, увінчаними вічно зеленими смереками. Дитячі голоси поволі згасали, на село спускалася вечірня тиша. Тільки Андрійко ганяв по подвір'ю за футбольним м'ячем. Йому байдуже, що ось-ось тут вже ніч, а він ще не написав домашнє завдання.

– Андрійку, давно вже пора братись за уроки! – гойкнула до нього мати.

– Та іду, вже іду, – забомкав Андрійко.

– Дивись на Степанка, він тільки в першому класі, а вже годину тому взявся за уроки.

– Бо він малий і пише поволі, а я вже в третьому класі! – вигукнув гордо Андрійко.

– Ти мені пригадуєш зайчика з Езопової байки, – посміхнулася мати.

– Розкажи, мамо, розкажи! – попросили в один голос Андрійко з Васильком.

– Гаразд, вивчіть уроки, закінчіть домашні завдання, а після того, як перевірю, то розкажу.

Після того, як маленькі школярики закінчили домашні завдання, мати перевірила їх і почала розказувати їм обіцяну байку:

– Розкажу вам казочку про Зайчика та Черепаху.

– Я не хочу про Черепаху, про Зайчика хочу, а про Черепаху ні, – трохи не розплакався Степанко.

– Тоді з Іжачком хочеш? – посміхнулася мати.

– З Іжачком хочу, – зрадів хлопець.

– Одного разу Зайчик дуже розхвалився перед своїми лісовими друзями, що такого швидкого бігуна, як він, немає на весь ліс, що він швидкіший від стріли, від вітру, від думки, і що немає такого, щоб посмів іти з ним на перегони.

– Як немає? – здивувався Іжачок. – Та я з тобою, вухатий хвальку, готовий хоч зараз іти на перегони.

– Ти!.. – крикнув Зайчик. – Ти такий швидкий, що двічі в одне місце ступаєш, поки зробиш два кроки – я оббіжу весь ліс.

– Нема тут що довго говорити, завтра

влаштуємо для вас перегони, – мовив старий Кабан.

– А переможець отримає від мене бочівку меду, – буркнув Ведмідь.

– А від мене кошик горішків, – озвалась Білка.

Другого дня зранку всі лісові звірі були на краю лісу, звідки мало починатися змагання, а Зайчик з Іжачком зайняли свої місця на лінії старту.

– Хто першим оббіжить ліс кругом, той переможе. Три, два, один. Біж-ж-ж-ж-ж-ж! – крикнув Кабан.

Зайчик помчав стрілою вперед, а Іжачок і собі рушив повільною ходою. Біжить Вухатий і позаду себе зиркає, а Іжачка ледь видно.

– Ха-ха-ха!.. Ось дивись, хто зі мною на перегони йде! – розсміявся Зайчик. І сміється, що аж по траві котиться зі сміху. І так сміявся, поки не заснув. Коли прокинувся, – а сонце вже високо на небі! Схопився і в ноги, щоб наздогнати і перегнати Іжачка. Та було пізно! Коли добіг до фінішу, Іжачок вже сидів собі спокійно на травці, а біля нього бочівка меду і кошик горішків. Посміхаючись, сказав Зайчикові:

– Ось – бачиш, Зайче! Такому хвалюгані, як ти, ні бистрі ноги не допомагають.

– Бачиш, Андрійку, не той перемагає в житті, хто думає, що зробить швидко діло, а той, хто працює, хоча і поволі, але під час, – закінчила мати казку, а потім звернулася до Степанка: – А тобі, дитино, чому не подобаються черепахи?

– Тому, що я не бачив їх тільки по телевізору, – соромливо відповів Степанко.

– А Іжачка ти бачив?

– Так, ми з дідусем годували його молоком.

– Наступного тижня ми підемо в зоопарк і ти побачиш черепах, я впевнена, що вони тобі сподобаються.

Як ходив Степанко в зоопарк і чи сподобались йому черепахи ви, мої юні друзі, дізнаєтесь з наступного числа вашого улюбленого журналу «Дзвоник».

Малюнок автора

Марія ПОЗНАНСЬКА

Осінь наша, осінь

Осінь наша, осінь –
Золота година,
Неба ясна просинь,
Пісня журавлина
Бабиного літа
Довгі, білі коси...
І дорослі й діти
Люблять тебе, осінь.

Та не тільки славна
За свою ти вроду –
Урожай із давна
Ти несеш народу:
Щедра і дорідна,
Пахнеш ти медами,
Славиш край наш рідний
Зерном і плодами!

Сергій ГОРДІЄНКО

Свято Букваря

Наш буквар, добру книжку найпершу,
З хвилюванням мій клас пізнавав.
І раділи ми щиро, хто звершив –
І цю книжку для нас написав.

Тридцять три чудернацькі гачечки
Розійшлись по його сторінках.
Танцювали крапки і кружечки
У здивованих наших очах.

Але згодом пройшли таємниці –
Ми вже букви складали в склади.
Із глибокої диво-криниці
Напилися святої води.

І відтоді не тільки картинки
Роздивлялися ми – малюки –

Зазирали на кожну сторінку
І читали його залюбки!

Віктор ГЕРАЩЕНКО

Дихає прозора прохолода...

Дихає прозора прохолода,
Верболіз закутався в туман.
З лісу, з поля, з сивого болота
Тихо підкрадається зима.

Краснобоке літечко зів'яло,
Яблуком скотилось за поріг.
Листя золоте нечутно впало
Килимом пухким до наших ніг.

На ромашках відцвіли росини,
Відсюрчали коні-стрибунці.
Перелітний птах у небі синім –
Мов сльозинка тепла на щоці.

На ланах із ранку і до ночі
Крають землю гострі лемеші.
Не зів'яло літечко, бо хоче
Залишитись у моїй душі.

Микола СИНГАЇВСЬКИЙ

Материна мова

Колискова пісня, колискова –
то найперша материна мова.
Пахне вона м'ятою і цвітом,
чебрецевим і суничним літом.
Пахне молоком і споришами...
Скільки в ній ласкавості і шани,
скільки в ній тривожності людської,
і надій, і сивини гіркої..

Колискова пісня, колискова –
то солодка материна мова.

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди їжачка Колька Колючка та його вірного друга й однокласника зайчика Косі Вуханя

Частина II

I
І знову ми з тобою, друже мій дорогий, у лісовій школі. Давай-но зазирнемо у клас.

Онде за першою партою сидять вони – вірні нерозлучні друзі зайчик Кося Вухань та їжачок Колько Колючка.

За ними – рисеня Раїска Мняю та козеня Зіна Бебешко.

Далі – ведмежа Михайлик Ведмеденко та борсученя Боря Сук.

Потім лосеня Соня Лось та білченя Вірочка Вивірчук.

А за останньою партою, як у кожному майже класі, сидять – хто? – авжеж, сидять зривщики дисципліни, ледарі й двієчники вовченя Вовчик Вовченко та лисеня Рудик Лисовенко, які останнім часом подружилися.

Зараз саме урок музики, і вчитель сольфеджіо Бегемот Гіпотамович розучує з школярами нову спортивну пісню.

От послухай.

Диригуючи своєю мідною трубою, яка називається красиво і урочисто – тромбон, Бегемот Гіпотамович виводить:

Якщо хочеш

Бути скорим,

Дужим, спритним

І бадьорим,–

Стань спортсменом!

Стань спортсменом!

І всі дружно підхоплюють:

Стань спортсме-ено-ом!..

А Кося Вухань, який має абсолютний слух (ще б пак, такі вуха!), далі тягне соло:

Якщо хочеш

Бути добрим,

Благородним

І хоробрим,–

Стань спортсменом!

Стань спортсменом!

І всі знову підхоплюють:

Стань спортсме-ено-ом!..

Вовчик Вовченко і Рудик Лисовенко навмисне фальшивлять, але хіба вони в силі зіпсувати! пісню!

Їхні голоси тонуть у дружному хорі.

Проте класна керівниця Пантера Ягуарівна, сидючи в учительській і перевіряючи зошити (контрольну з математики), чує це і скрушно хитає головою:

– От шибеники! І коли вони врешті виправляться!

Тут же в учительській сидять інші вчителі – і викладачка лісознавства Лисавета Патрикіївна, і вчитель лісової історії Мамонт Африканович, і вчителька лісової географії Жирафа Жирафіївна, і фізкультурник, знаменитий спортсмен, колишній чемпіон лісів і джунглів серед мавп Макак Макакович.

А директор школи Бурмило Михайлович Ведмідь замкнувся у себе в кабінеті і пише звіт за перше півріччя.

На вигляд він суворий і непривітний, але насправді добряга й дуже любить дітей. От і зараз, пишучи звіт, він згадує кожного учня і сам до себе лагідно усміхається. Він дозволяє собі це тільки на самоті. А от вийде з кабінету і знову насупиться. Він вважає, що

лагідним бути непедагогічно. Хіба з вами можна? Ви ж на голову сядете. Той же Вовчик Вовченко, дай йому волю, хвоста тобі одгризе...

Бурмило Михайлович зітхає і, по-учнівському схиливши голову набік, продовжує писати.

Що б там не було, нарікати не слід. Справи у школі йдуть непогано. І успішність, слава богу, досить висока, і дисципліна не така вже й низька. А колись?.. І згадувати не хочеться. Ще трохи, і довелося б Вовченка у звірячу колонію відправляти – неповнолітнім правопорушником зробився. Подумати тільки – у Бегемота Гіпотамовича, викладача сольфеджіо, тромбона поцупив!.. Зв'язався з дорослим бандитом-рецидивістом шакалом Бацилою і, заляканий ним, трохи сам злодієм не став.

Добре, що Кося Вухань і Колько Колючка виявилися справжніми молод-

Бегемот

цями. Не злякалися шакала Бацили, допомогли викрити його і вигнати з лісу.

А якими ж боягузами прийшли вони до школи! Тіні власної боялися. Тепер зовсім не те – приємно на них дивитися.

Вовченко, правда, зразковим учнем не став, потроху порушує дисципліну ще й на Лисовенка погано впливає, але – що ви хочете, де ви бачили, щоб порушники дисципліни одразу стали зразковими? Так навіть у казках не буває...

– Ні! Непогано йдуть справи у школі. Непогано! Бурмило Михайлович усміхається.

А учні у класі співають, а учні заливаються:

*Якщо хочеш
Бути добрим,
Благородним
І хоробрим,–*

*Стань спортсменом!
Стань спортсменом!
Стань спортсме-ено-ом!..*

І хто знає, як усе б склалося, коли б на другий день після того, як ми з тобою, друже мій дорогий, зазирали до класу, не з'явилась новенька.

Одчинилися двері, і Пантера Ягуарівна ввела до класу товстеньке дике поросля у смугастому платтячку і з великим смугастим бантом на голові. Ввела і сказала, як завжди кажуть учителі в таких випадках:

– Знайомтеся, діти, це наша нова учениця. Хрюша Кабанюк.

– Хрю.... хрювіт! – сказала новенька, сіла за вільну парту і одразу почала щось їсти.

– Яка симпатичненька! Правда? Яке в неї платтячко! – зашепотіла Соня Лось.

– Ага! – закивала Зіна Бебешко. – А бе-бе-бантик який! Мені так подобається!

– І мені! І мені! – підхопила Раїска Мняу.

– Пхе! Подумаєш! Звичайнісінька свиня, та й усе! – скривився Вовчик Вовченко. – Чортзна-що і збоку бантик.

– Правильно! – сказав Рудик Лисовенко (він не вимовляє літери «р» і замість «правильно» говорить «плавильно»).

Кося Вухань і Колько Колючка промовчали.

Хрюша їм теж не дуже сподобалась, але підтакувати Вовченку й Лисовенку вони не захотіли.

Хоча після пригоди з шакалом Бацилою Вовчик до них більше не чіплявся, але й дружби поки що не виходило.

На першому уроці була лісова історія.

(Продовження в наступному номері)

Прикмети осені

- ♦ Осінь ясна – зима холодна.
- ♦ Осінь бідна на гриби, то зима буде багата на сніг і морози.
- ♦ На горобині і дубі багато плодів – чекай суворої зими.
- ♦ У небі літає павутиння – на гарну погоду.
- ♦ Якщо мурашки споруджують високі купи, зима буде холодною.
- ♦ Багато жолудів – на холодну зиму і врожайне літо.
- ♦ Рясно защедрила горобина і завчасно почервоніла – на сувору зиму.
- ♦ Щедро вродили горіхи на ліщині – зима має бути суворою й сніжною.
- ♦ Осінь бідна на гриби, то зима буде багата на сніг і морози...
- ♦ На мурашниках великі «подушки» – суворо буде зима.
- ♦ Осінь ясна – зима холодна.
- ♦ Якщо багато павутиння і шпаки не поспішають відлітати – осінь буде тривала.
- ♦ Опалий лист лягає долілиць – на теплу зиму і добрий наступний врожай.
- ♦ Якщо вирости шишки на ялинах знизу – на ранні морози, а зверху – на ранній кінець зими.
- ♦ Як до середини жовтня з беріз не опалося листя – сніг ляже пізно.
- ♦ Грім у жовтні – на малосніжну, м'яку й коротку зиму.
- ♦ Якщо польові мурахи будують високі купи, то осінь і весна будуть дошові з буйним водопіллям.

Естонська народна казка

Вовкові непереливки

Спіймав вовк на пасовиську лисицю та й кричить:

– Нарешті, сусідонько, я здеру з тебе шкуру! Ох, і давно я на тебе полюю!

– Який з мене, дядечку, наїдок! Поглянь, яка я суха та кістлява. А от сюди щодня приводять вгодоване лоша, спробуй ним поживитись. Ото ласощі! І я вам, дядечку, охоче допоможу завтра спіймати здобич! – сказала лисиця.

– Гаразд, – погодився вовк, – хоч ти й хитрюша, але я повірю тобі й обіцяю віддячити за допомогу. Приходь завтра сюди – порадімося. Інакше я не насмілюсь полювати. Колись негідниця-кобила – я в неї лоша схопив біля болота Кікерпера – так дала мені кованими копитами по голові, що вуха обвисли, мов лопухи у спеку.

– Не бійся, дядечку, нічого! Я знаю, як уполювати лоша, – втішила лисиця.

Рано-раненько наступного дня лоша привели в ліс. У вовка, як побачив те лоша, слина потекла, мов зі стріхи вода в дощ.

Незабаром з'явилась і лисиця, привіталась люб'язно та й питає:

– Ну що, дядечку, почнемо?

– Почнемо раду! – сказав вовк.

– Тут і радитись нічого, – мовила руда. – Я підйду до кобили, заморочу їй голову, а ти мерщій хапай лоша.

– Дуже добре, дуже добре, люба родичко! – зрадив сірий.

Лисиця підійшла до кобили, поздоровкалася та й каже:

– Слухай, голубонько, ти ж знаєш, що вовк – твій ворог і, якби тільки зміг, то

порізав би всіх твоїх братів і сестер. Ось і тепер він чекає нагоди, щоб уп'ястися в горло твоєму лошати. Поглузуймо з нього. Я приведу його сюди, зв'яжу вас хвостами, і ти потягнеш сірого додому. А там твій господар добряче всипле вовкові, а то й шкуру здере.

Кобила погодилася. Лисиця побігла до вовка і пояснила, що лошати не уникнути його пазурів, коли вона зв'яже вовка з кобилою за хвости.

– Дядечку, не забудь про мене, якщо тобі дістанеться гарна здобич! – попрохала вона.

– Неодмінно, родичко! Голова і ноги – твої, – запевнив вовк.

І вони пішли до кобили. Лисиця міцно зв'язала вовка з кобилою і мовила сірому:

– Бажаю тобі, дядьку, море здоров'я. Та не переїдай – шлунок зіпсуєш!

Тієї ж миті кобила зірвалася з місця і помчала додому,

тягнувши за собою вовка. Той і кричав, і благав, і проклинав – ніщо не допомогло, ще й копитами по голові перепало.

Тут зайчик-побігайчик визирнув з-за куща:

– Ах, ах, вовк їде кобилою в церкву!

– Не глузуй! – зарепетував сірий. – Хто знає, куди мою шию ще сьогодні повернуть!

А лисиця бігла, мов собака, поряд з кобилою та й собі глумилася:

– Дядьку, дядьку, перед воротами стань твердо, мов стовп!

А чи врятувався вовк – у нашій казці не сказано.

Загадки

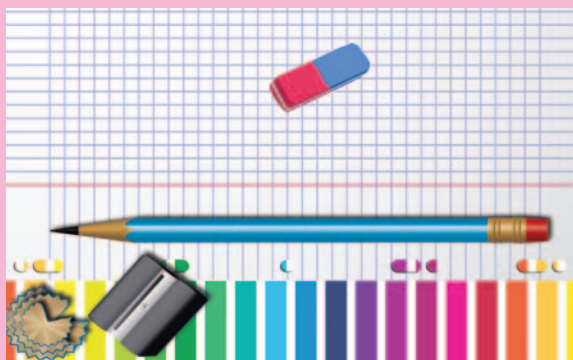
Коли хочеш ти читати,
То мене повинен знати.
А коли мене не знаєш,
То нічого не вгадаєш.

(Буква)

Я негарно написала,
А вона усе злизала.
Олівців моїх сусідка,
Ця вертлява-буквоїдка.

(Гумка)

У південний край землі
Відлітають журавлі,
Знов лункий шкільний дзвінок
Нас покликав на урок.
Як цей місяць звати?
Прощу відгадати.

(Вересень)

Паперовий кораблик щодня
Відпливає в країну Знання.
А надвечір оцей корабель
Повертається в рідний ...

(Портфель)

Я, не шкодуючи себе,
Служити ладен вам щодня.
Червоне, жовте, голубе
Носити можу я вбрання.
З братами я в коробці сплю.
Тож розбудіть хутчіш мене!
Бо дуже, діти, вас люблю,
Хоч серце в мене й кам'яне!

(Олівець)

Ірина МОЙСЕЙ

ТУК-ТУК-ТУК

Ранок лісом походжає,
Сни сполохані шукає,
Що розбіглись, поховались –
Світла денного злякались.
Промінці ж – посланці сонця –
Стукають у всі віконця,
Заглядають в усі нірки,
Гнізда, дупла, закомірки,
Будять всіх від сну нічного,
Не минаючи нікого.
Лишень зайчик спить спокійно,
Бо його віконце щільно
Густа шторка закриває
Й проміців не пропускає,
Тож ніхто його не будить, –
Зайчик довго спати любить.
Та сьогодні в ранню пору
Чути «тук-тук-тук!» знадвору,
Дзвінко лине лісом звук –
Безперервне «тук-тук-тук!».
Зайчик тут розплющив очі,
Став із ліжка неохоче
І мерщій побіг надвір,
Подивитись, що за звір
Галасує навітанку.
Вибіг, став на краєць ганку,
Бачить на сосні крилатій
Невеличкий птах чубатий
Дзьобом так у стовбур б'є,
Аж луна по лісу йде.
Тупнув ніжкою сердито
Й закричав несамовито:
«Досить дерево лупати,
Не даєш мені поспати!
Швидко звідси забирайся,
Геть лети й не повертайся!»
Птах поглянув на малого
Й не сказав йому нічого,
Лиш крильми залопотів,
Знявся вгору й полетів.

«Та хіба так можна, сину? –
Вийшла мати із хатини. –
Так не гоже розмовляти,
Старших треба поважати.
Це ж бо лікар лісу був –
Дядько дятел. Ти не чув?»

«Чути чув, бо так лупив
У сосну, що розбудив
Він мене отак раненько».
Обняла малого ненька,
Неслуха за руку взяла
Й до сосни попрямувала.

«Подивися, любий сину,
На оцю стару соснину.
Хоч їй років вже багато,
Все ж вона міцна й крислата,
Та, буває, що хворіє,
І як дятел це уздріє,
Вмить до неї прилітає...»
«Мамо, так хіба буває?»

Як сосна хворіти може,
І чим дятел їй pomoже?»
«Так трапляється, дитино,
Під корою деревини
Селяться жучки, комахи,
І дерева-бідолахи
Через шкідників страждають,
Навіть деколи всихають.
Дятел же міцний дзьоб має,
З-під кори він добуває
Злих комах – отак лікує,
Так дерева він рятує».
Зайченя в задуму впало,
Хвильку мовчки постояло
І підняло оченята,
На матусю винувато
Глянуло і попросило:
«Відпусти, матусю мила,
Хочу дятла відшукати,
Мушу я йому сказати,
Що я щиро вибачаюсь,
І за вчинок свій стидаюсь,
Бо повівся я негречно».
«Що ж, гадаю, це доречно, –
Усміхнулась мати сину, –
Зачекай лише хвилину,
Хочу ще тобі сказати
Те, що треба поважати
Всіх, бо будь-яка тварина,
Чи то звір, а чи пташина,
Своє місце тут займає,
Роль важливу в лісі має».
«Зрозумів усе, матусю!
Швидко я, не забарюся,
Дядька дятла відшукаю,
Щоб пробачив попрохаю».
Зайчик вискочив із двору
І чимдуж помчав до бору,
Звідки линув дзвінко звук –
Безперервне «тук-тук-тук!».

І граємося, і вчимося!

Вже до школи, діти, час!

I. Розглядаючи малюнок, зверніть увагу на те, як школа жде учнів, голосний дзвіночок сповіщає, що настав час

іти до школи, і старшенький, напевно, братик веде за ручку свою меншеньку сестричку до школи у перший клас. Братик несе у руці шкільний портфель, а сестричка букетик квітів, який вона подарує своїй

учительці.

II. Прочитайте (прослухайте) уважно віршик, запам'ятайте його зміст.

*Вже до школи, діти, час,
Сумно, пусто нам без вас.
Невеселі стіни білі,
Класи тужать, опустілі.
І малий дзвінок охоче
Голосно дзвонити хоче!*

*Вже до школи, діти, час,
Книжка кличе, просить вас.
Затужили вже за вами
Пера, зшитки з олівцями.
І малий дзвінок охоче
Голосно дзвонити хоче!*

Дайте відповідь на такі запитання:

1. У якому місяці і якого числа починається в нашій країні шкільний рік?

2. За літо у школі наведено чистоти, стіни побілено, і тепер вона своїми вікнами-«очима» з нетерпінням виглядає дітей. Чому, на вашу думку, у віршику сказано, що у школі пусто без дітей і за ними тужать класи?

3. З ким би ви порівняли шкільний дзвоник, який, наче охочий погратися у гурті хлопчик, з нетерпінням «хоче голосно дзвонити»?

4. Що «уже кличе і просить дітей» до школи, а хто вже «затужив» за ними? Чому саме?

5. Під керівництвом учительки (або когось іншого) вивчіть віршик «Вже до школи, діти, час!».

III. Складіть коротеньку розповідь про те, як старшенький учень-братик (підберіть для нього ім'я) повів до школи у перший клас свою меншеньку сестричку (дайте їй ім'я). У розповіді можете використати слідуєчий план або ось такі слова і вирази: вересень – погідна, ще тепла пора; 15 вересня – початок шкільного року; радісне нетерпіння дітей-школярів знову іти до школи; хвилювання дітей, які йдуть у перший клас; святково одягнені братик і сестричка ідуть до школи; школа уквітчана, наче у вінку; у подвір'ї – учні вистроєні по класах; найцікавіше – для першокласників, бо все для них незнайоме; знайомство дівчинки-сестрички (вказіть ім'я) зі своєю вчителькою; враження дівчинки від свята початку шкільного року.

Подав І. Ребошанка

Сторінка народознавства

СВЯТО СЕМЕНА

Чотирнадцятого вересня – свято Преподобного Симеона Стовпника. Симеон Стовпник (IV-V століття) до вісімнадцяти років був чабаном у своїх родичів. Згодом він таємно втік до монастиря. Ця визначна в історії церкви людина провела вісімдесят років, дотримуючись вимог аскетизму, дивуючи всіх умінням читати чужі думки та відданістю Богові. Започаткував новий вид подвижництва – стовпництво. А справа в тому, що якимось замкнувся у стовпі заввишки чотири метри та жив у цьому стовпі майже п'ятдесят років, віддаючи весь свій час молитвам та пророцтвам.

У народному побуті цей день має назву Семена. Оскільки до 1700 року Новий рік починався 14 вересня (1 вересня за старим стилем), Семена називали Літопроводцем, тобто тим, хто проводить і літо як пору року, і літо у значенні «рік, час взагалі» (пор. літопис, літочислення).

З цим днем було пов'язано багато починань та звершень. Так, на Семена гасили звичайно старий вогонь, а вранці знову його запалювали шляхом тертя дерева об дерево.

За козацьких часів у цей день хлопців уперше «садовили на коні», проводили пострижини – це важлива подія в житті молодого вояка.

Саме від Семена люди вже копали картоплю. За народними уявленнями, якщо спекти нову картоплю та погріти нею руки, то вони не будуть мерзнути всю зиму.

У день Семена починаються вечорниці. Ще напередодні хлопці наймають

для вечорниць хату на весь осінньо-зимовий період. Цього дня починаються молодіжні осінні вечорниці. Дівчата варять обрядову кашу, готують вареники, а хлопці наймають музик. На Семенів день відбувається обряд посвяти в парубоцтво, коли ще зовсім молодих хлопців приймають до хлопчачої ватаги.

Семенів день – то день відльоту ластівок та покарання горобців. Святий Семен вважається покровителем птахів, саме йому вони звітують у своїх добрих або злих вчинках. Ластівки у народній уяві – то посланники неба та провісники весни; хто зруйнує гніздо ластівки, у того на обличчі віспа буде. Горобці ж, навпаки, прокляті птахи, бо коли розпинали Христа, то вони кричали «Жив! Жив!», повідомляючи катам, що він іще не помер. Отож і дістається на Семенів день горобцям по заслугах. Існує стародавнє повір'я, що цього дня злітаються в очерет горобці, а чорти там їх міряють на мірки: все, що в мірці, належить чортові, а поза міркою – людині. Тому, мовляв, після Семена горобців у містах і селах меншає.

Народні прикмети:

На Семена ясно – осінь буде погожою і теплою.

На Семенів день вітер із півдня – буде зима тепла.

Якщо гуси відлітають на Семена – чекай ранньої зими.

На Семена багато павутини – осінь буде довга та ясна.

День на Семена був з болотом – осінь буде дощова; ясним – осінь буде з доброю погодою.

Пісенька про букварі

Слова: Г. БОЙКА

Музика: Ю. РОЖАВСЬКОЇ

Помірно

Зе - лен - о, зе - ле - но в на - шо - му дво - рі, Яс - не - є со - неч - ко
 сві - тить у го - рі. Яс - не - є со - неч - ко ди - вить - ся в ві - ко - не - чко, у - зя - ли у
 ру - ки ми на - ші бук - ва - рі. Вкля - сі ми роз - кри - с - мо на - ші бук - ва - рі.

Зелено, зелено в нашому дворі,
 Яснеє сонечко світить угорі.
 Яснеє сонечко дивиться в віконечко,
 Узяли у руки ми наші букварі. (Двічі)

Весело, весело завжди нам бува.
 Кожен букварика радо відкрива.
 Ми їх вивчаємо, літери складаємо,
 І вчимося читати ми перші слова. (Двічі)

Вересень, вересень стане на порі,
 Підем до школи ми – юні школярі.
 Яснеє сонечко гляне у віконечко,
 В класі ми розкриємо наші букварі. (Двічі)

Розмалюй сторінку

Зроби власними руками!

Кумедні вироби із овочів

У цьому числі пропонуємо вам, любі діти, виготовити кумедного чоловічка з патисонів і засушених плодів клена – крилаток.

Для його виготовлення вам потрібно:

- два дрібні гарбузи-патисони різних розмірів
- сухі плоди клена – крилатки
- кольорова стрічка
- зубочистки
- чорний перець-горошок
- двосторонній скотч.

Спосіб виготовлення виробу:

1. Робимо дірочки в патисонів і з'єднуємо два овочі за допомогою зубочисток. Тверду шкірку краще проткнути гострим ножом, а далі зубочистка піде легко.

2. Між патисонами вставляємо дві гілочки кленового насіння – це будуть руки.

3. На голові робимо з крилаток волосся в два ряди. Починаємо з нижнього ряду. Крилатки приклеюємо до голови з допомогою двостороннього скотчу.

4. На обличчі чоловічка в місці, де будуть оченята, робимо невеликі ді-

рочки під розмір горошинки перцю. Щільно вставляємо туди горошинки чорного перцю.

4. Зав'язуємо червону стрічку.

Ваш кумедний чоловічок з патисонів готовий!

А ось таких гребців ви можете виготовити із баклажану та цибулі. Для цього вам потрібні: баклажан, декілька цибулин, зубочистки для весел, клей та кольоровий папір чорного, червоного і зеленого кольору. Розріжте баклажан навпіл, ложкою вишребіть з нього серцевину, залишивши приблизно 1 см товщини стінок. Виріжте та наклейте рот, очі, ніс, чуприну та лопатку весел. Гребці готові до змагання!

Переклад Людмили Дорош.

Пишаємося нашими дітьми!

Любі діти!

Як ми писали в одному з попередніх номерів нашого журналу, редакція широко підтримуватиме ваші художницькі спроби. І ось зараз ми подаємо зразки двох ваших друзів із Верхньої Рівни, бажаючи їм від щирої душі подальших успіхів. Таких же успіхів бажаємо вихователям та вчителям, які підохочують їхні початки. Отож держайте, дорозі друзі! Чекаємо ваші малюнки. Стоїть же золота осінь, жовтіє ліс, сади красуються плодами, ще кипить трудівниче життя. Надихайтесь цією красою, повніть душу ніжною блакиттю небес, любов'ю ваших батьків. І працюйте, працюйте над собою.

Щастя вам!

Степан Крістіан Трайста,
6 клас, с. Верхня Рівна

Біанка Дубей,
5 клас, с. Верхня Рівна

Біанка Дубей,
5 клас, с. Верхня Рівна

Біанка Дубей,
5 клас, с. Верхня Рівна